

Forfatter: Oehlenschläger, Adam

Titel: Udrag fra Poetiske Skrifter IV

Citation: Oehlenschläger, Adam: "Poetiske Skrifter IV", i Oehlenschläger, Adam: *Poetiske Skrifter IV*, udg. af H. TOPSØE-JENSEN, 1926-1930, s. XVI. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-oehl04val-shoot-idm140153725221888/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Poetiske Skrifter IV

Episoden, denne dramatiske Fabel om Dydens Magt, faar Lov til at brede sig til Skade for Hovedhandlingen.

Det mislykkede Anslag mod Svend tvinger i fjerde Akt den gamle Konge (under Akkompagnement af alskens Skrækromantik) til at forsøge et afgørende Stød mod Hovedfjenden Palnatoke ved at sende ham Morderen Skofte paa Halsen. Ved dette tredje Aftens tat mod hans Liv er det ude med Palnatokes Taalmodighed; Pilen ved hans Bryst bliver Straffens Redskab, og i den schillerske Slutningsscene fælder han højtideligt sin kronede Modstander, der forgæves trygler ham om Livet.

Femte Akt: Katastrofen. Mordet faar Svend til at mindes, at han er sin Fars Søn. Og det forstyrrer Ligevægten i Palnatokes Sind. Han fortryder ikke sin retfærdige Hævn, men han skammer sig over, at han ikke gav Harald Lejlighed til at kæmpe for sit Liv, men skød ham værgeløs ned. Først hans eget Blod afvasker Pletten paa hans Ære, og han dør, forsonet med Skæbnen, som Sejrherr paa Højden af sin Livsbane.

Den klare Komposition er Tragediens ene Fortrin, det andet er Stilen. Af Betydning for den sikre Sprogtonc blev Benyttelsen af A. S. Vedels »Svend Tiuvskiægs Historie«, som Oehlenschläger har studeret i Paris. Hans Optegnelser fra den lille Bog viser hans Sans for de fyndige og malende Vendinger; i det Udvalg af dem, der fandt Anvendelse i »Palnatoke«, har han med sikker Takt undgaaet vanskelige, svært gennemskuelige Udtryk, som vilde kræve Kommentar for at forstaas af Læseren. Og som i »Vaulundur« maa man ogsaa her beundre det sikre

XVI

Maadehold. Han vogter sig for at overfylde sine Vers med gamle Gloser, og han afstemmer sin egen Sprogstone efter dem uden at arkaisere, men saaledes at Stilens Enhed er bevaret. Tonen er udpræget folkelig, djærv og frisk; den adskiller sig mærkbart fra »Hakon Jarls store Patos og »Axel og Valborg«s blide Sødme, og den finder lige ægte Udtryk for naturlig Højhed og Ro, som for slagfærdigt Humør. I Sammenligning med denne sjællandske Djærvhed virker »Wilhelm Tell«s homeriske Diktion kunstig og bleg.

»Wilhelm Tell«, som Oehlenschläger betragtede som det rigtige store, folkelige Drama, har vel i det hele ogsaa været Forbilledet for hans eget Folkestykke, som »Wallenstein« har været det for Idés og Karaktertragedien »Hakon Jarl«. Bevidst kappes han med Schiller i Bueskydningsscenen, hvis Kunst han i sine Forelæsninger senere saa fint har analyseret, og skaber et selvstændigt mesterligt Sidestykke, som taaler og fortjener den Sammenligning, han selv flere Gange har anstillet. Joms-vikingemødet svarer til Rütlisammenkomsten og har endda det Fortrin, at Stykkets Hovedperson ogsaa her er den ledende Kraft. Fælles for de to Tragedier er endvidere Synspunktet: Oprøret mod Tyrannen er paatvunget ved hans Overgreb; hans Drab er et naturligt Udslag af Nødværge. Iøvrigt har en berømt schillersk Episode foreaavævet Oehlenschläger ved Skildringen af Kongens Død, nemlig Montgomerys Scenen fra »Jungfrau von Orleans«. Begge Steder markeres den uafvendelige Skæbnes Højtidelighed ved et pludseligt Skifte i Versemaalct: Trimetret afløser den femfodede Jambc. Lessings »Nathan« har